

Pospíšil, Ivo

**Sedmdesátník Andrej Červeňák : jubileum vůdčí osobnosti
československé rusistiky a slavistiky**

Opera Slavica. 2002, vol. 12, iss. 1, pp. 41-42

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/117843>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

fesorka Kšicová ve svých přednáškách a seminářích provedla ruskou literaturou 19. století a ruskou kulturou několik generací rusistů a slavistů, řadu z nich přivedla i jejich prvním překladatelským pokusům, mnohé získala pro hlubší zájem o studium ruské poezie, prózy i dramatu.

Popřejme jí tedy pevné zdraví a mnoho dalších let věnovaných jejím vědeckým zájmům i hodně času pro její koničky.

Ivo Pospíšil, Josef Dohnal

Sedmdesátník Andrej Červeňák: jubileum vůdčí osobnosti československé rusistiky a slavistiky

Prof. PhDr. Andrej Červeňák, DrSc., se narodil 22. května 1932 v Šarišském Šťavníku. V 50. letech 20. století studoval na Filozofické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě a roku 1957 nastoupil jako asistent na Pedagogické a posléze Filozofické fakultě Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešově; vědeckou aspiranturu ukončil na Univerzitě Karlově obhajobou disertace *Vajanský a Turgenjev* (1964). Roku 1965 se habilitoval jako docent ruské literatury a teorie literatury. Po roce 1968 však musel z politických důvodů Prešovskou univerzitu opustit; na vysokou školu se vrátil roku 1977, a to na tehdejší Pedagogickou fakultu v Nitře, kde byl v 90. letech minulého století vedoucím katedry a kde dodnes pracuje jako profesor (1989) a doktor věd (DrSc., 1991). Je nositelem vysokého vyznamenání Ruské federace, které mu udělil prezident Putin.

Neobyčejná je jubilantova publikační plodnost, v níž se zračí jeho zájmy a posuny jeho metodologie. Obecně inklinoval k složitým, myslitelsky orientovaným typům v literatuře obecně a v ruské a slovenské zvláště a současně kultivoval obory a metody, které byly typické pro náš prostor: komparatistiku, genologii a literární antropologii, psychologii a filozofii. Je to zcela zjevné z posloupnosti jeho monografií, na jejichž čele stojí *Vajanský a Turgenjev* (1968). Po vynucené přestávce následovala kniha s dobovým tématem, která se však svým myšlenkovým, polemickým a dialogickým charakterem nijak nevymyká z kruhu jiných Červeňákových prací – *Socialistický realizmus v diskusii* (1985; mimochodem: jinde ve světě je socialistický realismus běžně uznáván jako literární směr a takto – tedy zcela sine ira et studio – se o něm píše). Pak již následuje klíčová kniha literární antropologie *Človek v literatúre* (1986), komparativní *Slovensko-ruské relácie* (1986) a posléze kniha o A. S. Puškinovi – *A. S. Puškin – človek a básnik* (1989) a především *Tajomstvo Dostojevského* (1989). A Červeňák měl klíčovou úlohu v projektech a sbornících *Ruská moderna* (1992) a *Zázračno literatúry I.* (1994), *II.* (1994), *III.* (1995). V druhé polovině 90. let 20. století dospěl k originálnímu tématu v knize *Dostojevského sny* (1998) a ve svazku *Desať statí o slovenskej literatúre* (1998), jeho zatím poslední monografií je *Človek a text* (2001). Jubilant kromě toho editoval nebo spolueditoval řadu rusistických a slavistických sborníků a autorsky se na nich podílel (*Zborník ševčenkovský*, 1965; *O medziliterárnych vzťahoch*; 1968,

Turgenevovský zborník, 1984; *Lermontovovský zborník*, 1985; *Šolochovovský zborník*, 1987; *Zborník o Dostojevskom*, 1987; *Puškinovský zborník*, 1988; *Gorkovský zborník*, 1989; *Tolstojovský zborník*, 1989; zatím poslední je sborník *Vladimír Solovjov po sto letech*, 2001). A pak – což je českému rusistovi a slavistovi možná méně známé – A. Červeňák stál u zrodu celé série sborníků Spolku slovenských spisovatel'ov, které vycházejí od roku 1992 a nesou název *Život a dielo*. Ocitli se tu tito významní slovenští spisovatelé a literární vědci: *Pavol Štrauss, Ladislav Ťažký, Milan Ferko, Ján Števec, Milan Rúfus, Andrej Chudoba, Vincent Šikula, Ján Chryzostom Korec, Osvald Zahradník, Peter Jaroš, Ján Tužinský* – a ovšem sám jubilant.

Kultivovaná literárněvědná metodologie transcending k filozofickým a antropologickým polohám, bystrost a podnětnost postřehů a množství impulsů, které Červeňákovy dílo přináší, jsou všeobecně uznávány. Pro českého slavistu a rusistu je jubilant významný také tím, že se sám prohlašuje nejen za slovenského, ale také za českého a československého rusistu, slavistu a komparatistu (viz titul) a potvrzuje to úzkou spoluprací s českými badateli, vztahy a kompetencí, kterou mnohokrát prokázal jako častý člen habilitačních, profesorských a doktorských (DrSc.) komisí v České republice i jako oblíbený hostující profesor.

Ivo Pospíšil

Prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc., padesátiletý

V ne příliš velké české slavistické obci je profesor PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc., postavou, bez které si jen obtížně dovedeme představit jakoukoli významnější akci – ať už je to vědecká konference, symposium, širší badatelský záměr a jeho řešení, publikační či sdružující aktivitu, vždy je v centru dění a „při tom“. Je členem několika redakčních rad, předsedou Českého komitétu slavistů, členem Vědecké rady FF Univerzity Palackého, ...

Při takové aktivitě organizačské a „činnovnické“ by člověk předpokládal, že mu již skoro nezbyvá čas na fundamentální vědeckou práci. Opak je však pravdou – profesor Pospíšil je pilně pracujícím vědcem, kterému nestačí jeho „mateřská“ rusistika, resp. úže pojímaná slavistika. Udržují si značně cílený přehled nejen o nejširším spektru slovanských oborů (od literární vědy a jazykovědy až po historii a současné politické poměry slovanských národů), sleduje však i obecnou jazykovědu, anglistickou problematiku, uměnovědu, sociologii a filozofii – stěžl bychom našli humanitní obor, o kterém by s ním nebylo možno na vysoké úrovni diskutovat a který by nedokázal využít ve svých odborných pracích.

Profesor Pospíšil patří k nejpracovitějším slavistům i v oblasti vlastní publikační činnosti. Počínaje svou monografií *Ruská románová kronika* (Brno 1983) osvědčuje schopnost pojímat ruskou literaturu v širokém kulturním a myšlenkovém kontextu, přichází s neotřelými názory a propojovat ji s vývojem evropské a světové literatury i literární vědy. Z přehřle jubilantových monografických publikací bych „vypíchl“ ješ-